

4. 2. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Je rozhodčí nálezn v případě neexistující nebo neplatné rozhodčí smlouvy způsobilým exekučním titulem?

Podle ustanovení § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, je exekučním titulem vykonatelný rozhodčí nálezn. Je však způsobilým exekučním titulem rozhodčí nálezn i v případě, kdy mezi stranami neexistuje rozhodčí smlouva zakládající pravomoc rozhodce? Jak je tomu v případě, kdy byla rozhodčí smlouva uzavřena, avšak neplatně? Těmito otázkami se zabývá tento článek a rozebírá bohatou judikaturu Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR v této věci.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Neexistence rozhodčí smlouvy

Případy, kdy dojde k vydání rozhodčího nálezu, ačkoliv strany spolu neuzavřely rozhodčí smlouvu, nejsou příliš časté. Přesto k nim však v praxi dochází. Patří sem mimo jiné případy, kdy podpis jedné ze stran byl na rozhodčí smlouvě padělán a tato strana tak neprojevila vůli, aby byl spor namísto soudu rozhodován rozhodcem. Dále se například jedná o případy, kdy rozhodčí smlouvu uzavřel za akciovou společnost jen jeden člen představenstva, ačkoliv podle stanov a zápisu v obchodním rejstříku museli jednat za společnost všichni členové představenstva. Takové jednání je totiž jen zdánlivým jednáním společnosti, které jí nelze přičítat a nezavazuje ji (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 2636/2009).[1]

Nejvyšším soudem ČR bylo přitom opakovaně judikováno, že podmínkou pro to, aby majetkový spor mezi stranami mohl být vyňat z pravomoci soudů a rozhodnut v rozhodčím řízení, je právě existence rozhodčí smlouvy. **Pokud zde není rozhodčí smlouva, není rozhodce o majetkovém sporu oprávněn rozhodnout** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2857/2006).[2] Stejně tak i Ústavní soud ČR judikoval, že pravomoc rozhodce projednat a rozhodnout spor se zakládá na shodné vůli sporných stran projevené v rozhodčí smlouvě (viz např. nálezn Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 3227/07).

Existence rozhodčí smlouvy je tak nezbytnou podmínkou pro konání rozhodčího řízení. Pokud však rozhodčí řízení i přes neexistenci rozhodčí smlouvy proběhne a rozhodce vydá rozhodčí nálezn, nemá oprávněný ještě vyhráno.

Nejvyšší soud ČR totiž ve svých rozhodnutích již mnohokrát konstatoval, že **není-li uzavřena rozhodčí smlouva, není vydáný rozhodčí nálezn způsobilým exekučním titulem a exekuce je tak nepřijatelná** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 958/2012).[3]

Byl-li podán exekuční návrh, má exekuční soud před pověřením soudního exekutora provedením exekuce zkoumat, zda exekuční titul byl vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc. Zjistí-li exekuční soud, že rozhodčí smlouva nebyla uzavřena a rozhodce tak vydal rozhodčí nález, ačkoliv k tomu neměl pravomoc, dá exekuční soud soudnímu exekutorovi pokyn, aby exekuční návrh zamítl (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 638/2015).

I pokud však již exekuční soud pověřil exekutora provedením exekuce a následně zjistí (ať už sám nebo např. na základě návrhu povinného na zastavení exekuce), že **mezi oprávněným a povinným nebyla uzavřena rozhodčí smlouva (tudíž je dán nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal), exekuční řízení pro jeho nepřijatelnost (viz § 268 odst. 1 písm. c) o.s.ř.) i bez návrhu (viz § 55 odst. 5 exekučního řádu) zastaví** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 3210/2015).

Častou obranou oprávněných proti tomu bývá tvrzení, že povinný v rozhodčím řízení nevznesl námitku nedostatku pravomoci rozhodce zakládající se na neexistenci rozhodčí smlouvy podle § 15 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a že proto v exekučním řízení nelze přezkoumávat otázku nedostatku pravomoci rozhodce.

I s tím se však Nejvyšší soud ČR ve své praxi vypořádal a dospěl k závěru, že pokud není uzavřena rozhodčí smlouva, **není vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2227/2011). Aplikace § 15 odst. 2 zákona č. [216/1994](#) Sb. v řízení o zastavení již nařízené exekuce totiž není na místě (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3284/2008). Stejně tak Ústavní soud ČR uvedl, že **zákon č. 216/1994 Sb. nevyklučuje, aby otázka nedostatku pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení** (viz např. usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 2566/12).

Rovněž již také Nejvyšší soud ČR konstatoval, že pokud exekuční soud zjistí nedostatek pravomoci rozhodce vydat exekuční titul, exekuci zastaví **bez ohledu na to, zda se jedná o vztah ze spotřebitelské smlouvy či nikoli** (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 5414/2014).

Neplatnost rozhodčí smlouvy

Na rozdíl od případu neexistence rozhodčí smlouvy (kdy Nejvyšší soud ČR konstantně zastával stanovisko, že v takovém případě není založena pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu), v případě neplatně uzavřené rozhodčí smlouvy byl Nejvyšší soud ČR zpočátku jiného názoru.

Nejvyšší soud ČR totiž v usneseních sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 a 20 Cdo 3284/2008 dospěl k závěru, že pokud by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně, byla by založena pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu a obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu.

K odklonu od tohoto názoru došlo až na základě usnesení velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 958/2012. Ten se totiž musel zabývat otázkou, zda měl rozhodce pravomoc k vydání rozhodčího nálezu na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (která neobsahovala určení konkrétního rozhodce a umožňovala, aby rozhodce vybrala právnická osoba, která nebyla stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona).

Na tomto místě je třeba připomenout, že již usnesením velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 byl potvrzen závěr, že pokud

rozhodčí smlouva neobsahuje přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na rozhodčí řád vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku.

V řízení sp. zn. 31 Cdo 958/2012 se pak Nejvyšší soud ČR musel vypořádat s tím, zda v takovém případě byla pravomoc rozhodce založena a vydaný rozhodčí nález je způsobilým exekučním titulem či nikoliv. Nejvyšší soud ČR zde nejprve připomněl závěry Ústavního soudu ČR vyslovené v nálezu sp. zn. IV. ÚS 2735/11, podle nichž není-li rozhodováno rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování. Nejvyšší soud ČR nakonec proto dospěl k tomu, že **pokud rozhodčí nález vydal rozhodce, jehož výběr se neuskutečnil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce určen právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, není takový rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu**. Podle takového rozhodčího nálezu nemůže být nařízena exekuce (a pokud již byla nařízena, je třeba exekuci v každém jejím stádiu pro nepřijatelnost zastavit), jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona č. [216/1994](#) Sb. pravomoc.

Na základě toho Nejvyšší soud ČR v usnesení sp. zn. 31 Cdo 958/2012 označil za nesprávný právní názor vyslovený dříve v usneseních Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 a 20 Cdo 3284/2008, podle nichž pokud by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně, byla by založena pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu. V usnesení sp. zn. 31 Cdo 958/2012 proto Nejvyšší soud ČR výslovně uvedl, že se od tohoto dřívějšího právního názoru odklání, a to pro shora uvedený případ neplatnosti rozhodčí smlouvy.

Slovo závěrem

S ohledem na výše uvedenou judikaturu Nejvyššího soudu ČR a Ústavního soudu ČR lze proto doporučit zejména žalobcům, aby před zahájením rozhodčího řízení o to pečlivěji zkoumali, zda v daném případě byla mezi stranami uzavřena platná rozhodčí smlouva. Jinak totiž riskují, že čas a náklady vložené do rozhodčího řízení přijdou vniveč, když rozhodčí nález vydaný v jejich prospěch nebude vykonatelný v exekučním řízení.

Mgr. Petr Kolář,
advokát

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5

110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] Viz též např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3298/2011.

[2] Viz též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2299/2011 nebo usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3876/2013.

[3] Viz též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3755/2012.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)